

Mgr Artur Lis

Spółeczno-prawna specyfika kanonizacji równoznacznej

The social-legal specific of equivalent canonization

I. WSTĘP

Ojciec Święty Jan Paweł II w Liście Apostolskim *Tertio Millenio Adveniente*, wydanym 10 listopada 1994 roku stwierdza, że najwyższą cześć Bogu samemu Kościół oddaje głosząc i wielbiąc świętość swoich synów i córek. Ci świadkowie Chrystusa prowadząc życie pełne owoców wiary, dali wyraz swojej miłości do Boga, czy to poprzez męczeństwo, czy też osobistą świętość ukazaną w heroizmie codzienności, idąc różnymi drogami chrześcijańskiego powołania¹.

Kościół katolicki, mówiąc o świętości, wskazuje przede wszystkim na Boże wezwanie: *Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski*². Jak naucza Sobór Watykański II: *wszyscy chrześcijanie jakiegokolwiek stanu i zawodu powołani są do pełni życia chrześcijańskiego i do doskonałej mi-*

*łości (Lumen Gentium, nr 20) – bowiem świętość – rozmaicie się wyraża u poszczególnych ludzi, którzy we własnym sobie stanie życia dążą do doskonałości w miłości, będąc zbudowaniem dla innych (LG nr 39)*³.

Słudzy Boży, błogosławieni i święci są ogromnym dziedzictwem świadectwa chrześcijańskiego, duchowości i świętości Kościoła. Do zadań ludzi Kościoła należy przekazanie tej bogatej spuścizny następnym pokoleniom⁴. Zanim jednak można oficjalnie oddawać cześć świętym, ich heroiczne życie, praktyka cnót czy męczeństwo musi być udowodnione w czasie prowadzonego procesu kanonicznego⁵. Ażeby ukazać wspólnocie wierzących model świętości godny podziwu i możliwości do naśladowania, Kościół podejmuje czynności procesowe, podczas których nie-

¹ Ioannes Paulus Papa II, *Littere Apostolica: Tertio Millenio Adveniente*, [w:] *Acta Apostolicae Sedis* 87(1995), s. 5–41; Tekst polski: Jan Paweł II, *List apostolski Teritio Millennio Adveniente Ojca Świętego Jana Pawła II do Biskupów, Duchowieństwa i Wiernych w związku z przygotowaniem Jubileuszu Roku 2000*, Wrocław 1994, s. 37.

² Mt 5,48; Kpł 11,44-45; 19,2; 20,7; 1 P 1,15; Wj 22,30; Lb 15,40; 1 Tes 3,13.

³ Sobór Watykański Drugi, konstytucje, dekrety, deklaracje, tekst łacińsko-polski, Paris 1967, s. 105, 135. Zob. H. Misztal, *Powołanie ludzi świeckich do świętości według Soboru Watykańskiego II, Kodeksu Prawa Kanonicznego i adhortacji „Christifideles laici”*, „Kościół i Prawo” 12(1994), s. 101–102.

⁴ E. Nowak, *Problematyka spraw polskich kandydatów na ołtarze*, [w:] *Biegli w postępowaniu kanonizacyjnym. Materiały z IV Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Kanonizacyjnego*, KUL, Lublin 22–23 maja 1998, red. H. Misztal, W. Bar, Lublin-Tarnów 1999, s. 108–137.

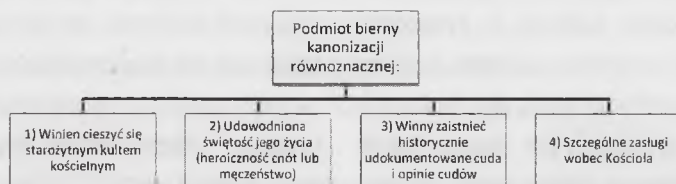
⁵ B. Wysocka, *Dowodzenie w sprawach historycznych polskich kandydatów na ołtarze*, Lublin 2000, s. 1 i nn (mps Archiwum Uniwersyteckie KUL).

zbędne jest zebranie szeroko pojętego materiału dowodowego⁶.

II. POJĘCIE I FORMY KANONIZACJI W UJĘCIU PRAWA KANONICZNEGO

W rozumieniu prawa kanonicznego kanonizacja jest ostatecznym aktem papieskim, przez który sługa Boży, zaliczony uprzednio do błogosławionych, zostaje wpisany do katalogu świętych, któremu papież poleca oddawać kult publiczny kościelny należny osobom świętym⁷. Teologia katolicka z aktem kanonizacji łączy nieomylność papieską, nie jest to jednak traktowane, jako dogmat lub prawda wiary⁸. Kanonizacja jak przypomina H. Misztal, w rozumieniu prawnym różni się od beatyfikacji, która jest tylko zezwoleniem na kult lokalny ograniczony do jakiegoś miejsca, miasta, diecezji, kraju lub zakonu albo instytutu życia konsekrowanego lub do określonych aktów kultu, np. do Mszy i oficjum własnego o błogosławionym, a nie jest ostatecznym aktem papieskim⁹. Ka-

nonizacja jest „formalna” (*canonizatio formalis*), gdy papież formalnym dekretem danego służy Bożego dotąd czczonego, jako błogosławionego wpisuje do katalogu świętych i poleca czcić w całym Kościele poprzez akty kultu należne świętym. Papież Benedykt XIV (1740 – 1758) podał przykład formy takiego dekretu kanonizacji: *N. N. ogłaszamy i ustanawiamy świętym (świętą) i wpisujemy do katalogu świętych, postanawiając jednocześnie, że jego pamięć powinna być czczona w Kościele powszechnym każdego roku przez oddawanie czci*¹⁰. Należy jednak zauważyć, że nie wszyscy święci zostali wyniesieni na ołtarze przez akt kanonizacji formalnej, m. in.: apostołowie, święci pierwszych wieków, a także późniejsi święci, którzy nie byli formalnie kanonizowani, ale ich kult jest obowiązujący w Kościele. W tych okolicznościach mówimy o kanonizacji równoznacznej. Klasyczne pojęcie kanonizacji równoznacznej omówił w swoim dziele *De Servorum Dei beatificatione et beatorum canonizatione* Benedykt XIV¹¹.

⁶ R. Pajszczyk, *Dowód ze świadków w postępowaniu kanonizacyjnym. Studium historyczno-prawne*, Poznań 2006, s. 14 (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny. Studia i materiały, t. 90). Zob. A. Lis, *Dokument jako środek dowodowy w sprawie kanonizacyjnej Wincentego Kadłubka*, Lublin 2008 (mps w Archiwum Uniwersyteckim KUL).

⁷ H. Misztal, *Kanonizacja*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. 8, Lublin 2000, kol. 607–610. Godna uwagi jest praca tegoż autora: H. Misztal, *Le causa di canonizzazione. Storia e procedura*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2005. Zob. G. Löw, *La canonizzazione nella storia*, [w:] *Enciclopedia Cattolica*, t. III, Città del Vaticano 1949, kol. 569–607.

⁸ L. Flisikowski, *Problem pewności moralnej w sprawach kanonizacyjnych*, w: *Elementy prawne świętości kanonizowanej według ustawodawstwa Jana Pawła II*, Materiały II Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Kanonizacyjnego KUL Lublin 24 – 26. IX. 1992, red. H. Misztal, Lublin 1993, s. 57 – 69. Zob. J. L. Gutiérrez, *Il carattere processuale dell'istruttoria diocesana nelle cause di canonizzazione*, [w:] *Religioni et scientiae. Materiały V Sympozjum Prawa Kanonizacyjnego* (Lublin 25 kwietnia 2001 r.), red. P. Stanisław, Lublin 2001, s. 55–73; tł. pol. A. Miziński, *Procesowy charakter instrukcji diecezjalnej w sprawach kanonizacyjnych*, tamże, s. 75–94.

⁹ H. Misztal, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. II, Lublin 2003, s. 74–76. Zob. H. Misztal, *Kanonizacja równoznaczna*, „Prawo Kanoniczne”, 21(1978), nr 3–4, Warszawa 1978, s. 189–216.

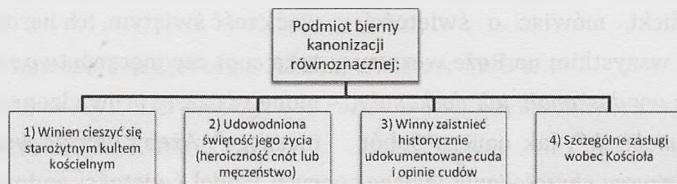
¹¹ Benedictus XIV [Prosperus Lambertini]. *De Servorum Dei beatificatione et Beatorum canonizatione*. Prati 1839–1842, voll. I–VII. Zob. J. L. Gutiérrez, *Le prove sussidiarie nelle cause di canonizzazione* (Opinioni di Prospero Lambertini e innovazioni di Benedetto XIV), [w:] *Ius Ecclesiae, Rivista Internazionale di Diritto Canonico*, Pontificia Università della Santa Croce, Giuffrè Editore, Vol. X – Num. 5(1993), s. 545–594.

zbędne jest zebranie szeroko pojętego materiału dowodowego⁶.

II. POJĘCIE I FORMY KANONIZACJI W UJĘCIU PRAWA KANONICZNEGO

W rozumieniu prawa kanonicznego kanonizacja jest ostatecznym aktem papieskim, przez który sługa Boży, zaliczony uprzednio do błogosławionych, zostaje wpisany do katalogu świętych, któremu papież poleca oddawać kult publiczny kościelny należny osobom świętym⁷. Teologia katolicka z aktem kanonizacji łączy nieomyślność papieską, nie jest to jednak traktowane, jako dogmat lub prawda wiary⁸. Kanonizacja jak przypomina H. Misztal, w rozumieniu prawnym różni się od beatyfikacji, która jest tylko zezwoleniem na kult lokalny ograniczony do jakiegoś miejsca, miasta, diecezji, kraju lub zakonu albo instytutu życia konsekrowanego lub do określonych aktów kultu, np. do Mszy i oficjum własnego o błogosławionym, a nie jest ostatecznym aktem papieskim⁹. Ka-

nonizacja jest „formalna” (*canonizatio formalis*), gdy papież formalnym dekretem danego sługę Bożego dotąd czczonego, jako błogosławionego wpisuje do katalogu świętych i poleca czcić w całym Kościele poprzez akty kultu należne świętym. Papież Benedykt XIV (1740 – 1758) podał przykład formy takiego dekretu kanonizacji: *N. N. ogłaszamy i ustanawiamy świętym (świętą) i wpisujemy do katalogu świętych, postanawiając jednocześnie, że jego pamięć powinna być czczona w Kościele powszechnym każdego roku przez oddawanie czci*¹⁰. Należy jednak zauważyć, że nie wszyscy święci zostali wyniesieni na ołtarze przez akt kanonizacji formalnej, m. in.: apostołowie, święci pierwszych wieków, a także późniejsi święci, którzy nie byli formalnie kanonizowani, ale ich kult jest obowiązujący w Kościele. W tych okolicznościach mówimy o kanonizacji równoznacznej. Klasyczne pojęcie kanonizacji równoznacznej omówił w swoim dziele *De Servorum Dei beatificatione et beatorum canonizatione* Benedykt XIV¹¹.

⁶ R. Pajszczyk, *Dowód ze świadków w postępowaniu kanonizacyjnym. Studium historyczno-prawne*, Poznań 2006, s. 14 (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny. Studia i materiały, t. 90). Zob. A. Lis, *Dokument jako środek dowodowy w sprawie kanonizacyjnej Wincentego Kadłubka*, Lublin 2008 (mps w Archiwum Uniwersyteckim KUL).

⁷ H. Misztal, *Kanonizacja*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, t. 8, Lublin 2000, kol. 607–610. Godna uwagi jest praca tegoż autora: H. Misztal, *Le causa di canonizzazione. Storia e procedura*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2005. Zob. G. Löw, *La canonizzazione nella storia*, [w:] *Enciclopedia Cattolica*, t. III, Città del Vaticano 1949, kol. 569–607.

⁸ L. Flisikowski, *Problem pewności moralnej w sprawach kanonizacyjnych*, w: *Elementy prawne świętości kanonizowanej według ustawodawstwa Jana Pawła II, Materiały II Ogólnopolskiego Sympozjum Prawa Kanonizacyjnego KUL Lublin 24 – 26. IX. 1992*, red. H. Misztal, Lublin 1993, s. 57 – 69. Zob. J. L. Gutiérrez, *Il carattere processuale dell'istruttoria diocesana nelle cause di canonizzazione*, [w:] *Religioni et scientiae. Materiały V Sympozjum Prawa Kanonizacyjnego (Lublin 25 kwietnia 2001 r.)*, red. P. Stanisław, Lublin 2001, s. 55–73; tł. pol. A. Miziński, *Procesowy charakter instrukcji diecezjalnej w sprawach kanonizacyjnych*, tamże, s. 75–94.

⁹ H. Misztal, *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. II, Lublin 2003, s. 74–76.

¹⁰ Zob. H. Misztal, *Kanonizacja równoznaczna*, „Prawo Kanoniczne”, 21(1978), nr 3–4, Warszawa 1978, s. 189–216.

¹¹ Benedictus XIV [Prosperus Lambertini], *De Servorum Dei beatificatione et Beatorum canonizatione*. Prati 1839–1842, voll. I–VII. Zob. J. L. Gutiérrez, *Le prove sussidiarie nelle cause di canonizzazione (Opinioni di Prospero Lambertini e innovazioni di Benedetto XIV)*, [w:] *Ius Ecclesiae, Rivista Internazionale di Diritto Canonico*, Pontificia Università della Santa Croce, Giuffrè Editore, Vol. X – Num. 5(1993), s. 545–594.

Papież ten stwierdza: „została wprowadzona niegdyś kanonizacja równoznaczna i od tamtych czasów trwa do dziś, przez którą oczywiście papież jakiegoś sługę Bożego, cieszącego się posiadaniem starożytnego kultu i o którego heroicznych cnotach lub o męczeństwie i cudach wiadomo na podstawie stałego i powszechnego przekonania historyków godnych wiary, a jednocześnie nie brak ciągle przedłużającej się sławy znaków cudownych, papież tegoż sługę Bożego poleca czcić w Kościele Powszechnym przez odmawianie oficjum i odprawianie mszy w określonym dniu; jednocześnie papież czyni to bez żadnego formalnego dekretu ostatecznego, bez przeprowadzenia uprzednich procesów i bez użycia zwyczajnych ceremonii”¹².

Możemy więc wyróżnić następujące warunki, które powinien spełniać podmiot biernej kanonizacji równoznacznej: 1) winien cieszyć się posiadaniem starożytnego kultu kościelnego, 2) świętość jego życia (heroiczność cnót lub męczeństwo) winna być udokumentowana przez stałe i powszechne przekonanie historyków godnych wiary (Benedykt XIV przewidywał dowodzenie pośrednie przy pomocy *historyków i kronik*. Napisał: *w takich sprawach jest dopuszczalny dowód pomocniczy a w szczególności dowód z historii i historycznych pomników*), 3) winny zaistnieć historycznie udokumentowane cuda i ciągle trwająca sława cudów, 4) szczególne zasługi wobec Kościoła¹³.

Reasumując dotychczasowe rozważania, przytoczmy uwagi H. Misztala: *Są więc dwie różne formuły kanonizacyjne, a różnica między nimi polega jedynie na różnym sposobie, którym papież wprowadza obowiązek kultu w Kościele powszechnym. Jeżeli czyni to używając formy zwyczajnej, w której określa się wyrażnie i wprost świętość błogosławionego wpisując go do katalogu świętych, mamy do czynienia z kanonizacją formalną. Jeżeli czyni to zarządzając wprost włączenie święta do kalendarza Kościoła powszechnego, z obowiązkiem dla wszystkich, których to dotyczy, recytowania oficjum i odprawiania Mszy na jego cześć, to jest to kanonizacja równoznaczna*¹⁴. Należy jeszcze dodać, że kanonizacja równoznaczna ma odmienną formułę kanonizacyjną, ale rodzi te same skutki, co kanonizacja formalna. Równoznaczność kanonizacji odnosi się przede wszystkim do elementu drugorzędowego – do specjalnej procedury lub uroczystości zewnętrznych. W kanonizacji równoznacznej papież nie używa zwyczajnej formuły kanonizacyjnej, w której istotnym elementem jest formalne i uroczyste deklarowanie świętości błogosławionego i wpis do katalogu świętych¹⁵. Błędnie termin równoznaczna zaczęto aplikować do procedury a nie do samego aktu papieskiego, rozumiejąc przez to kanonizację prowadzoną specjalną drogą – najczęściej jako kanonizację bez cudów¹⁶.

¹² H. Misztal, *Kanonizacja równoznaczna...* s. 196.

¹³ Tamże, s. 205–209. Zob. T. Dąbski, *Opinia świętości w postępowaniu kanonizacyjnym*, Lublin 2000 (mps Archiwum Uniwersyteckie KUL).

¹⁴ H. Misztal, *Kanonizacja św. Kazimierza – aspekt prawno-kanoniczny*, w: *Jubileusz czterechsetlecia kanonizacji św. Kazimierza Jagiellończyka. Materiały z uroczystości i sesji naukowej Radom, 22–24 listopada 2002 r.*, red. S. Makarewicz, E. Poniewierski, Radom 2005, s. 56.

¹⁵ Tamże, s. 55–57.

¹⁶ F. Veraja, *La canonizzazione equipollente e la questione dei miracoli nelle cause di canonizzazione*, Roma 1975, s. 34; H. Misztal, *Kanonizacja równoznaczna...*, s. 211.

III. KANONIZACJE RÓWNOZNACZNE SZCZEGÓLNEGO RODZAJU

Nietypową w świetle nauki Benedykta XIV była kanonizacja równoznaczna zmarłej 18 stycznia 1270 r. mniszki dominikańskiej św. Małgorzaty Węgierskiej, dokonana przez Piusa XII 9 listopada 1943 roku¹⁷. W dekrete papieskim kanonizacja ta została określona, jako równoznaczna. Jednak forma aktu papieskiego, która wskazuje na rodzaj kanonizacji, ma następujące brzmienie: *uroczyście orzekliśmy, że błogosławiona Małgorzata, dziewica z rodu Arpadów, mniszka z zakonu dominikańskiego jest świętą i wpisaną do katalogu świętych, postanawiając, że powinno się corocznie czcić w dniu śmierci to jest 12 stycznia jej pamięć w Martyrologium Rzymskim, jako świętej dziewicy*¹⁸. Tu nie ma mowy o wpisaniu do Kalendarza Rzymskiego, ale tylko do Martyrologium, co jak wiadomo nie ma istotnego znaczenia w odniesieniu do kanonizacji. Nie ma także informacji o kulcie nakazanym (*preceptywnym*) w całym Kościele. Dlatego sekretarz Kongregacji mons. Carinci w liście do prefekta tej kongregacji pisał, iż jest to: *trzecia forma kanonizacji równoznacznej mniej właściwa w stosunku do istniejącej*. Wyjaśnienia tej skomplikowanej sytuacji należy szukać w pozycji przygotowanej do kanonizacji Małgorzaty¹⁹. Z dyskusji prowadzonej na zwykłym zebraniu Kongregacji 13 VI 1943 r., wynikało, że Małgorzata jest mało znana poza Węgrami i poza zakonem dominikańskim. Nie by-

ło, więc racji do rozciągnięcia kultu nakazanego na cały Kościół. Co więcej stan sprawy kwalifikował się raczej do beatyfikacji równoznacznej, gdyż nie było zatwierdzenia starożytnego kultu, ani też stwierdzenia heroiczności cnót i sławy cudów. W tej sytuacji ponens sprawy kard. Rossi 20 VII 1943 r. zwrócił się do kardynała C. Salottiego Prefekta Kongregacji Obrzędów, aby dokonać kanonizacji równoznacznej, trochę *na swój sposób* to jest kanonizacji, do której nie potrzeba przeprowadzenia procesów i ceremonii jak przy formalnej, ale przez wpis imienia błogosławionej do Martyrologium Rzymskiego i upoważnienie (nie nakaz) do czci przez wszystkich wiernych oraz pozwolenie na oficjum i msze dla tych, którzy o to proszą. Tym samym przewidziano możliwość rozszerzenia oficjum i Mszy na cały Kościół w dalszej przyszłości. Kongregacja zrealizowała propozycję kard. Rossiego, a jej prefekt zreferował 23 VII 1943 r. wynik dyskusji papieżowi, który zdecydował o kanonizacji równoznacznej używając formy bardzo podobnej do tej, której się używa przy kanonizacji formalnej. Kanonizacja taka była czymś więcej niż zwykle zatwierdzenie kultu i miała zadowolić postulację tej sprawy²⁰. Jak suponuje H. Misztal: *papież zdecydował o „kanonizacji równoznacznej” ale była ona inna od tej opisanej przez Benedykta XIV. Nie ulega wątpliwości, że papież może dokonać odstępstwa od dotychczas przyjętej formy, może ją zmodyfikować, gdyż ma do tego pełnię władzy. Kanonizacja ta stworzy-*

¹⁷ *Acta Apostolicae Sedis*, 36(1943), s. 33–40.

¹⁸ Tamże, s. 39.

¹⁹ *Urbis et Orbis. Extensionis seu concessionis officii et missae ad universam Ecclesiam in honorem B. Margaritae ab Hungaria, sanctimonialis Ordinis Praedicatorum. Positio super aequipollenti canonisatione*. Roma 1943.

²⁰ F. Veraja, *La canonizzazione equipollente...*, s. 38. Zob. J. Brosch, *Der Heiligsprechungsprozess per viam cultus*, Roma 1938; A. Frutaz, *La Sezione Storica della Sacra Congregazione dei Riti*, Ed. 2. Città del Vaticano 1964.

ła precedens, że papież pierwszy raz kanonizował Niemęczennika bez aprobaty cudów wymaganych przez prawo²¹. Podobna sprawa miała miejsce w procesem kanonizacyjnym Karola Lwangi i towarzyszy męczenników. Papież Paweł VI w formule kanonizacji formalnej, kanonizował 18 października 1964 r. Karola Lwangę i towarzyszy męczenników, nie wspominając o kulcie nakazowym (preceptywnym) w całym Kościele²². Wielokrotnie cytowany znawca prawa kanonizacyjnego H. Misztal, zwraca również uwagę na polski przykład kanonizacji Kazimierza Jagiellończyka w 1602 r., w którym można widzieć kanonizację równoznaczną, dokonaną *na swój sposób*, bez uprzed-

niej beatyfikacji, ale mającą takie same skutki jak kanonizacja formalna²³.

IV. TRUDNOŚCI PRAWNE W SPRAWIE BŁ. WINCENTEGO KADŁUBKA († 8 III 1223) I BŁ. CZESŁAWA († 15 VII 1242) – KANONIZACJA RÓWNOZNACZNA?

Mistrz Wincenty najprawdopodobniej pochodził z Karwowa koło Opatowa z rodu Łabędziów²⁴. Zdobył magisterium w Paryżu (wg niektórych badaczy w Bolonii) i związany był z ówczesnym środowiskiem intelektualnym Chartres²⁵. Po odbyciu studiów pełnił funkcje kancelaryjne na dworze Kazimierza Sprawiedliwego. Następnie ok. 1194 r. został prepozytem katedry NMP w Sandomierzu²⁶.

²¹ H. Misztal, *Kanonizacja równoznaczna...*, s. 211 – 213.

²² *Acta Apostolicae Sedis*, 56(1964), s. 902–903.

²³ H. Misztal, *Kanonizacja św. Kazimierza...*, s. 65.

²⁴ A. Lis, *Wokół pochodzenia Mistrza Wincentego*, „Zeszyty Sandomierskie” 20/21(2005), s. 17–24; tenże, *Mistrz Wincenty z rodu Łabędziów?*, [w:] *Człowiek – Społeczeństwo – Włara. Studia interdyscyplinarne*, red. B. Stawiański, Wrocław 2008, s. 81–102; tenże, *Konferencja naukowa „Tajemnice Opatowa”*, „Zeszyty Sandomierskie” 25(2007), s. 85–86. Zob. J. Długosz, *Katalog biskupów krakowskich*, [w:] *Monumenta Poloniae Historica series nova*, wyd. J. Szymański, t. 10, cz. 2, Warszawa 1974, s. 162; B. Kürbis, *Wstęp*, [w:] *Mistrz Wincenty (tzw. Kadłubek)*, *Kronika Polska*, wyd. B. Kürbis, Wrocław 2008, s. VIII–XIV; J. Bieniak, [Głos w dyskusji], „Studia Źródłoznawcze” 20 (1976), s. 123–124; tenże, *Mistrz Wincenty w życiu politycznym Polski przełomu XII i XIII wieku*, [w:] *Mistrz Wincenty Kadłubek. Człowiek i dzieło, pośmiertny kult i legenda*, red. K. R. Prokop, Kraków 2001, s. 21–48; tenże, *Polska elita polityczna XII wieku*, cz. III A (*Arbitrzy książąt – krąg rodzinny Piotra Włostowica*), [w:] *Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów*, red. S. K. Kuczyński, t. 4, Warszawa 1990, s. 49.

²⁵ O. Balzer, *Studium o Kadłubku*, cz. 1–2, [w:] *tegoż, Pisma pośmiertne*, t. I – II Lwów 1934–1935; D. Borawska, *Mistrz Wincenty w nowym wydaniu i opracowaniu. W stronę cystersów i św. Bernarda z Clairvaux*, „Przegląd Historyczny”, 68(1977), s. 341–366; E. Skibiński, *Źródła erudycji Kadłubka*, „Roczniki Historyczne” 60(1994), s. 163–172.

²⁶ Warto zastanowić się nad datą, kiedy Wincenty Kadłubek objął funkcję prepozyta w katedrze sandomierskiej? Na tak postawione pytanie nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Książd Jan Wiśniewski podał, iż *Wincenty został mianowany prepozytem przy kolegiacie sandomierskiej w 1186 r. i na tej godności przebywał lat blisko 22* (J. Wiśniewski, *Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186 – 1926, tudzież sesje kapituły sandomierskiej od 1581 do 1866 r.*, Radom 1926, s. 104). Jednak data ta nie ma żadnego umocowania w źródłach. Należy zauważyć, iż konsekracja kolegiaty NMP w Sandomierzu miała miejsce 8 IX 1191 r. przez arcybiskupa Piotra Łabędzia (krewniaka Kadłubka sic!) (J. Dobosz, *Działalność fundacyjna Kazimierza Sprawiedliwego*, Poznań 1995, s. 95; K. Burek, *Obecność Mistrza Wincentego w Sandomierzu*, „Zeszyty Sandomierskie”, 19(2004), s. 42; J. Bieniak, *Polska elita polityczna XII wieku (Część III A. Arbitrzy książąt – krąg rodzinny Piotra Włostowica)*, [w:] *Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów*, red. S. K. Kuczyński, t. 4, Warszawa 1990, s. 13–107; Cz. Deptuła, *Wokół postaci arcybiskupa Piotra Łabędzia*, „Roczniki Humanistyczne” 15(1967), z. 2, s. 37–47). Wydaje się, więc że dopiero od tej daty Kadłubek mógł sprawować funkcję prepozyta (M. Plezia, *Scripta minora. Łacina średniowieczna i Wincenty Kadłubek*, Kraków 2001, s. 301–303). Niemniej jednak jak przyjmuje wybitny mediewista Roman Grodecki przejście Mistrza Wincentego z Krakowa do Sandomierza miało miejsce dopiero po śmierci Kazimierza II Sprawiedliwego 5 V 1194 r. (R. Grodecki, *Mistrz Wincenty Kadłubek, biskup krakowski (zarys biograficzny)*, „Rocznik Krakowski” 19(1923), s. 30–61 lub odbitka, s. 19). Oswald Balzer poszedł jeszcze dalej pisząc *można przyjąć z największym prawdopodobieństwem, że pracował w kancelarii książęcej, co najmniej do zgonu Sprawiedliwego, a przypuszczalnie jesz-*

W latach 1208 (bulla Innocentego III z 28 marca 1208)²⁷ – 1218 (przed 15 sierpnia 1218) był biskupem krakowskim²⁸. Sprawując tę funkcję Wincenty aktywnie uczestniczył w życiu politycznym i kościelnym kraju – w zjazdach: w Borzykowej, Mąkolnie; synodach: w Mstowie, Sieradzu, Wolborzu; w soborze laterańskim IV (1215) oraz hipotetycznie w synodach: w Witowie, Chalni i Kamieniu.

W końcu biskup Wincenty z pobudek eschatologicznych tudzież zniechęcony upadkiem stronnictwa arcybiskupa Henryka Kietlicza (1199-1219) porzucił wszystko by zostać mnichem²⁹. Zmarł w klasztorze cystersów w Jędrzejowie 8 III 1223r. Po śmierci cieszył się lokalnym kultem, który został zatwierdzony 18 II 1764 r. przez papieża Klemensa XIII³⁰.

cze i przez krótki czas potem aż do r. 1196, kiedy na mocy układu z księżną – wdową Heleną Mieszko III dzierżył panowanie w Krakowie (O. Balzer., *Studium o Kadłubku*, cz. 1, [w:] *tegoż, Pisma pośmiertne*, t. I, Lwów 1934, s. 65). W nowszej literaturze przedmiotu badacz historii kapituły w Sandomierzu – Leszek Poniewożik przyjął początek prepozytury Wincentego na lata 1191 – 1194 (L. Poniewożik, *Pralaci i kanonicy sandomierscy w okresie średniowiecza*, Toruń 2004, s. 28. Zob. J. Maciejewski, *Episkopat polski doby dzielnicowej 1180-1320*, Kraków – Bydgoszcz 2003, s. 232). Konkludując, wydaje się możliwym przyjęcie daty 1194 r. idąc za wspomniany już Romanem Grodeckim oraz Klemensem Świżkiem (K. Świżek, *Błogosławiony Wincenty Kadłubek. Życie – kult – modlitwy*, wyd. II, Jędrzejów 1999, s. 22) czy Brygidą Kürbis (B. Kürbis, *Wstęp*, w: *Mistrz Wincenty* (tzw. *Kadłubek*), *Kronika Polska*, wyd. B. Kürbis, Wrocław 2003, s. XXVI – XXX).

²⁷ Stolica biskupstwa krakowskiego zawakowała 11 września 1207 r. kiedy to zmarł biskup Pełka (*Rocznik kapituły krakowskiej*, wyd. Z. Kozłowska-Budkowa, w: *Monumenta Poloniae Historica series nova*, t. 5, Warszawa 1978, s. 70; *Kalendarz katedry krakowskiej*, w: tamże, s. 169). W przypadku interesującej nas elekcji kanonicznej mamy do czynienia z przykładem przeprowadzenia po raz pierwszy w dziejach metropolii gnieźnieńskiej wyboru biskupa przez kapitułę (W literaturze przedmiotu spotykamy pogląd uznający za pierwszy wolny wybór biskupa w Polsce postulację Cypriana na biskupstwo wrocławskie w 1201 r. Ostatnio opinię tą podważył Jacek Maciejewski, *Episkopat polski doby dzielnicowej 1180 – 1320*, Kraków – Bydgoszcz 2003, s. 46–48. Starsza literatura: J. Tazbirowa, *Pierwsze elekcje biskupów w Polsce*, w: *Wiek średnie. Medium aevum. Prace ofiarowane Tadeuszowi Manteufflowi w 60. rocznicę urodzin*, Warszawa 1962, s. 117–123; J. Szymański, *Czy kanoniczna elekcja biskupa w Polsce w pierwszej połowie XIII wieku była wolna?*, w: *Kultura średniowieczna i staropolska. Studia ofiarowane Aleksandrowi Gieysztorowi w pięćdziesięciolecie pracy naukowej*, kom. red. D. Gawinowa i in., Warszawa 1991, s. 615–623). Przebieg tej elekcji poznajemy z bulli papieskiej z 28 marca 1208 r., zatwierdzającej już mistrza Wincentego, jako biskupa (*Bulla papieża Innocentego III do krakowskiej kapituły katedralnej w sprawie zatwierdzenia wyboru Wincentego na biskupa* (28 marca 1208), wyd. A. Bielowski, [w:] *Monumenta Poloniae Historica*, t. 2, Lwów 1872, s. 801; *Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej ś. Wacława*, wyd. F. Piekosiński, t. 1, Kraków 1874, s. 11, nr 7). Z papieskiej bulli dowiadujemy się, iż początkowo przeważająca część kanoników opowiedziała się za biskupem Gedką, aczkolwiek zgodzili się oni poprzeć Wincentego w przypadku braku zgody papieża na opuszczenie diecezji płockiej przez Gedkę. Innocenty III ostatecznie opowiedział się za mistrzem Wincentym, przychylając się do próśb arcybiskupa Henryka Kietlicza oraz Leszka Białego. Nie wydaje się słusznym dopatrywania w biskupie płockim Gedce Sasiłowicu, jak chciała tego starsza literatura, przeciwnika reform gregoriańskich na ziemi polskiej, gdyż papież zaznaczył, iż obu kandydatów uważa za odpowiednich, a jego wybór podyktowany jest obawą o szkodę dla diecezji, którą zarządza już jeden z nich (Zob. W. Baran-Kozłowski, *Arcybiskup gnieźnieński Henryk Kietlicz (1199–1219). Działalność kościelna i polityczna*, Poznań 2005, s. 122–127; M. Szymański, *Biskup płocki Gedko (1206–1223). Działalność kościelno-polityczna na tle procesu emancypacji Kościoła polskiego spod władzy książęcej*, Toruń 2007, s. 265–269).

²⁸ S. Kiełtyka, *Błogosławiony Wincenty Kadłubek* (ok. 1150–1223), „*Nasza Przyszłość*” 16(1962), s. 196; Z. Kozłowska-Budkowa, *Rezygnacje biskupów krakowskich Wincentego i Iwona. Na marginesie artykułu: „Dlaczego Kadłubek zrezygnował z biskupstwa”, „Prace Historyczne”* t. 1, *Katolicki ośrodek wydawniczy Veritas*, Londyn 1967, s. 137–147, „*Nasza Przyszłość*” 33(1970), s. 39; J. Maciejewski, *Episkopat polski doby dzielnicowej 1180-1320*, Kraków – Bydgoszcz 2003, s. 232.

²⁹ W. Baran-Kozłowski, *Arcybiskup gnieźnieński Henryk Kietlicz (1199–1219). Działalność kościelna i polityczna*, Poznań 2005, s. 238.

³⁰ A. Lis, *Świadectwo kultu bł. Wincentego Kadłubka z parafii Włostów. (Listy do biskupa sandomierskiego)*, „*Kronika Diecezji Sandomierskiej*” (cyt. dalej: KDS) Rok 100(2007) nr 5–6, s. 436–441; tenże, *Szkice o Kadłubku. Kazanie z 1845 r. z okazji przeniesienia relikwii bł. Wincentego Kadłubka z Jędrzejowa do katedry NMP w Sandomierzu*, KDS Rok 101(2008) nr 1–2,

Biografia bł. Czesława należy do klasycznych, można by powiedzieć, zagadek historiograficznych. Polemiki i nie rzadko żywe dyskusje toczą się wokół rekonstrukcji jego życiorysu – analizy faktów historycznych i stworzonej po latach legendy. Pierwsze szersze dane dotyczące jego życia przynosi napisany w latach sześćdziesiątych XIV wieku „Żywot św. Jacka” autorstwa dominikanina, lektora w klasztorze krakowskim, Stanisława. Czesław przyjął habit z rąk samego św. Dominika i został pierwszym przeorem klasztoru dominikanów pw. św. Wojciecha we Wrocławiu. Jan Długosz przekazał nam opis cudownego ocalenia Wrocławia przed Tatarami (czyli Mongołami) dzięki sprowadzonej przez modlitwy Czesława kolumnie ognia³¹. Na zakończenie tych z konieczności bardzo skróconych uwag należy zaznaczyć, że geneza kultu Czesława ginie w mrokach dziejów, aczkolwiek wydaje się, iż rozwijał się on od jego śmierci. W roku 1330 dokonano translacji ciała do kaplicy w tymże wrocławskim kościele. 26 VIII 1713 r. papież Klemens XI dokonał confirmacji kultu i pozwolił na mszę i oficjum dla Wrocławia i zakonu dominikańskiego³².

W postępowaniu zmierzającym do kanonizacji w sprawach historycznych możemy wyróżnić następujące możliwości: 1) przejście od beatyfikacji formalnej do kanonizacji formalnej, 2) przejście od beatyfikacji formalnej do kanonizacji równoznacznej, 3) przejście od beatyfikacji równoznacznej do kanonizacji formalnej, 4) droga od beatyfikacji równoznacznej do kanonizacji równoznacznej, 5) dojście do kanonizacji równoznacznej bez beatyfikacji formalnej czy równoznacznej. Najmniej trudności rodzi przejście od beatyfikacji formalnej do kanonizacji formalnej w sprawach dawnych. Bardziej skomplikowana jest sprawa przejścia od beatyfikacji równoznacznej do kanonizacji formalnej. Przede wszystkim należy wziąć pod uwagę, jakiego typu beatyfikacja równoznaczna była zastosowana: czy jej stara forma polegająca na zwykłej confirmacji kultu, czy może beatyfikacja równoznaczna po uprzednim zatwierdzeniu kultu i heroiczności cnót³³.

Obaj polscy błogosławieni dochodzili do beatyfikacji drogą zatwierdzenia kultu publicznego, który zgodnie z przepisami papieża Urbana VIII istniał przynajmniej 100 lat przed

s. 134–144; tenże, *Parafia Włostów ośrodkiem kultu bł. Wincentego Kadłubka*, KDS Rok 101 (2008) nr 11-12, s. 765-781; tenże, *Żywot błogosławionego Wincentego Kadłubka biskupa krakowskiego, Patrona Królestwa Polskiego (reprint wydania z 1870 r.)*, KDS Rok 102(2009) nr 1-2, s. 99-107.

³¹ *Błogosławiony Czesław, Patron Wrocławia. Materiały z konferencji „Błogosławiony Czesław i jego dziedzictwo”, Wrocław, 12 maja 2003 roku*, t. 1: *Średniowiecze i czasy nowożytne*, red. M. Derwich, Warszawa-Wrocław 2006; *Błogosławiony Czesław i jego dziedzictwo. 777 lat dominikanów we Wrocławiu*, red. J. Brodniewicz, Wrocław 2004; P. Kielar, *Początki zakonu dominikańskiego w Polsce*, „*Nasza Przyszłość*” 39(1973), s. 17-102; J. Kłoczowski, M. L. Niedziela, *Czesław*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Lublin 1979, kol. 846-847; J. Kłoczowski, *Czesław*, [w:] *Nasi święci. Polski słownik hagiograficzny*, red. A. Witkowska, Poznań 1995, s. 150-154; Z. Mazur, *Błogosławiony Czesław*, [w:] *Polscy święci*, red. J. R. Bar, t. 3, Warszawa 1984, s. 11-17; M. Niwiński, *Czesław*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 4, Kraków 1938, s. 357; J. A. Spież, *Średniowieczne świadectwa życia i kultu błogosławionego Czesława*, [w:] *Dominikanie w środkowej Europie w X-XV wieku. Aktywność duszpasterska i kultura intelektualna*, red. J. Kłoczowski, J. A. Spież (Studia nad historią dominikanów w Polsce 3), Poznań 2002, s. 87-108; „*Tutelaris Silesiae*”. *Błogosławiony Czesław we Wrocławiu*, Wrocław 2006.

³² H. Misztal, *Problemy prawne kanonizacji polskich błogosławionych*, „*Kościół i Prawo*” 4(1985), Lublin 1985, s. 269, 287.

³³ W. Padacz., *Przejście od beatyfikacji do kanonizacji w procedurze kanonicznej*, „*Polonia Sacra*” (Kwartalnik teologiczny) 9(1956), s. 165–172.

Biografia bł. Czesława należy do klasycznych, można by powiedzieć, zagadek historyograficznych. Polemiki i nie rzadko żywe dyskusje toczą się wokół rekonstrukcji jego życiorysu – analizy faktów historycznych i stworzonej po latach legendy. Pierwsze szersze dane dotyczące jego życia przynosi napisany w latach sześćdziesiątych XIV wieku „Żywot św. Jacka” autorstwa dominikanina, lektora w klasztorze krakowskim, Stanisława. Czesław przyjął habit z rąk samego św. Dominika i został pierwszym przeorem klasztoru dominikanów pw. św. Wojciecha we Wrocławiu. Jan Długosz przekazał nam opis cudownego ocalenia Wrocławia przed Tatarami (czyli Mongołami) dzięki sprowadzonej przez modlitwy Czesława kolumnie ognia³¹. Na zakończenie tych z konieczności bardzo skróconych uwag należy zaznaczyć, że geneza kultu Czesława ginie w mrokach dziejów, aczkolwiek wydaje się, iż rozwijał się on od jego śmierci. W roku 1330 dokonano translacji ciała do kaplicy w tymże wrocławskim kościele. 26 VIII 1713 r. papież Klemens XI dokonał konfirmacji kultu i pozwolił na mszę i oficjum dla Wrocławia i zakonu dominikańskiego³².

W postępowaniu zmierzającym do kanonizacji w sprawach historycznych możemy wyróżnić następujące możliwości: 1) przejście od beatyfikacji formalnej do kanonizacji formalnej, 2) przejście od beatyfikacji formalnej do kanonizacji równoznacznej, 3) przejście od beatyfikacji równoznacznej do kanonizacji formalnej, 4) droga od beatyfikacji równoznacznej do kanonizacji równoznacznej, 5) dojście do kanonizacji równoznacznej bez beatyfikacji formalnej czy równoznacznej. Najmniej trudności rodzi przejście od beatyfikacji formalnej do kanonizacji formalnej w sprawach dawnych. Bardziej skomplikowana jest sprawa przejścia od beatyfikacji równoznacznej do kanonizacji formalnej. Przede wszystkim należy wziąć pod uwagę, jakiego typu beatyfikacja równoznaczna była zastosowana: czy jej stara forma polegająca na zwykłej konfirmacji kultu, czy może beatyfikacja równoznaczna po uprzednim zatwierdzeniu kultu i heroiczności cnót³³.

Obaj polscy błogosławieni dochodzili do beatyfikacji drogą zatwierdzenia kultu publicznego, który zgodnie z przepisami papieża Urbana VIII istniał przynajmniej 100 lat przed

s. 134–144; tenże, *Parafia Włostów ośrodkiem kultu bł. Wincentego Kadłubka*, KDS Rok 101 (2008) nr 11-12, s. 765-781; tenże, *Żywot błogosławionego Wincentego Kadłubka biskupa krakowskiego, Patrona Królestwa Polskiego* (reprint wydania z 1870 r.), KDS Rok 102(2009) nr 1-2, s. 99-107.

³¹ *Błogosławiony Czesław, Patron Wrocławia. Materiały z konferencji „Błogosławiony Czesław i jego dziedzictwo”, Wrocław, 12 maja 2003 roku*, t. 1: *Średniowiecze i czasy nowożytne*, red. M. Derwich, Warszawa-Wrocław 2006; *Błogosławiony Czesław i jego dziedzictwo. 777 lat dominikanów we Wrocławiu*, red. J. Brodniewicz, Wrocław 2004; P. Kiehar, *Początki zakonu dominikańskiego w Polsce*, „Nasza Przyszłość” 39(1973), s. 17-102; J. Kłoczowski, M. L. Niedziela, *Czesław*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Lublin 1979, kol. 846-847; J. Kłoczowski, *Czesław*, [w:] *Nasi święci. Polski słownik hagiograficzny*, red. A. Witkowska, Poznań 1995, s. 150-154; Z. Mazur, *Błogosławiony Czesław*, [w:] *Polscy święci*, red. J. R. Bar, t. 3, Warszawa 1984, s. 11-17; M. Niwiński, *Czesław*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 4, Kraków 1938, s. 357; J. A. Spież, *Średniowieczne świadectwa życia i kultu błogosławionego Czesława*, [w:] *Dominikanie w środkowej Europie w XII-XV wieku. Aktywność duszpasterska i kultura intelektualna*, red. J. Kłoczowski, J. A. Spież (Studia nad historią dominikanów w Polsce 3), Poznań 2002, s. 87-108; „*Tutelar Silesiae*”. *Błogosławiony Czesław we Wrocławiu*, Wrocław 2006.

³² H. Misztal, *Problemy prawne kanonizacji polskich błogosławionych*, „Kościół i Prawo” 4(1985), Lublin 1985, s. 269, 287.

³³ W. Padacz, „*Przejście od beatyfikacji do kanonizacji w procedurze kanonicznej*”, „Polonia Sacra” (Kwartalnik teologiczny) 9(1956), s. 165–172.

1534 r.³⁴. Obie sprawy zakończyły się zwykłym zatwierdzeniem kultu, czyli beatyfikacją równoznaczną w starej, przedkodeksowej formie (bez aprobaty cnót heroicznych). Widzimy, więc, iż Wincenty i Czesław nie są kandydatami do kanonizacji równoznaczej. Należy, więc rozpatrzyć, jakie wymogi obowiązywałyby do kanonizacji formalnej w tych sprawach³⁵. Otóż w drodze do kanonizacji formalnej zachodzą następujące warunki, których nie można opuścić: 1) doniosłość sprawy dla Kościoła, 2) aprobaty cnót heroicznych, gdyż nie było jej przed beatyfikacją, 3) aprobaty cudu i sławy cudów. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby w sprawie Wincentego Kadłubka i Czesława oprzeć się na przykładach kanonizacji równoznacznych, ale dokonanych *na swój sposób* – mających takie same skutki jak kanonizacja formalna (Małgorzata Węgierska, Karol Lwange, Kazimierz Jagiellończyk).

Dzisiejsze prawo stawia wyraźne wymogi, że ilekroć został już opublikowany dekret confirmacji kultu *dawnego błogosławionego*, jak to miało miejsce w omawianych sprawach, bez uprzedniego udowodnienia cnót heroicznych lub męczeństwa, to obecnie, gdy się zdąży do kanonizacji, biskup postępuje według procedury ustanowionej w *Normae servandae*³⁶ dla spraw dawnych. Należy podjąć pogłębione studia historyczno-krytyczne nad

uzupełnieniem pozycji tak, aby była wystarczająca do udowodnienia cnót. Po ewentualnym orzeczeniu cnót heroicznych błogosławionego należy przeprowadzić aprobatę jednego cudu dokonanego po confirmacji kultu i dopiero wtedy zmierzać do kanonizacji³⁷.

V. ZAKOŃCZENIE

Konkludując – termin kanonizacja – definiuje się jako oficjalne uznanie przez Stolicę Apostolską świętości życia konkretnej osoby ludzkiej z racji osiągnięcia przez nią doskonałości moralnej w stopniu heroicznym lub oddania swego życia za Chrystusa, polegające na uznaniu jej przez papieża za osobę godną kultu publicznego w Kościele powszechnym i wpisaniu do katalogu świętych.

Kanonizacja dotyczy życia moralnego Kościoła, święty jest czczony nie tylko, jako ten, kto z całą pewnością jest zbawiony, ale także, jako godny naśladowania przykład życia chrześcijańskiego (walor eklezjalny procesu kanonizacyjnego)³⁸.

Należy podkreślić, że równoznaczność kanonizacji odnosi się przede wszystkim do elementu drugorzędnego – do specjalnej procedury lub uroczystości zewnętrznych. W kanonizacji równoznaczej papież nie używa zwyczajnej formuły kanonizacyjnej, w której istotnym elementem jest formalne i uroczy-

³⁴ Urbanus VIII, Constitutio Apostolica: *Caelestis Hierusalem cives*, 5.7.1634, [w:] *Codex pro Postulatoribus*, Ed. Lauri-Fornari-Santarelli, Ed. 4. Romae 1929, s. 286–292. Zob. H. Fokciński, *Potwierdzenie kultu. Kilka refleksji z okazji lektury piętnastego wydania „Index ac Status Causarum”*, [w:] *Divina et humana. Księga Jubileuszowa w 65. rocznicę urodzin ks. prof. Henryka Misztala*, Lublin 2001, s. 465–479.

³⁵ H. Misztal, *Sprawa kanonizacji bł. Wincentego Kadłubka*, „Prawo Kanoniczne” 28(1985), nr 3–4, s. 237–246.

³⁶ *Acta Apostolicae Sedis* 75(1983), s. 394–403; tł. w. j. pol.: H. Misztal, *Prawo kanonizacyjne...*, s. 541–551.

³⁷ Zob. *Acta Apostolicae Sedis* 99(2007), s. 465–517; H. Misztal, „Sanctorum Mater” Instrukcji Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych. Komentarz, Lublin 2008, s. 52–55.

³⁸ Szerzej: H. Misztal, *Znaczenie społeczne kanonizacji i beatyfikacji*, „Roczniki Nauk Prawnych” 9(1999), nr 2, s. 73–95.

ste deklarowanie świętości błogosławionego i wpis do katalogu świętych.

Kanonizacja równoznaczna jest więc pewną odpowiedzią Kościoła na faktyczną sytuację społeczną, powstającą z racji istniejącego kultu. Przykład przywołanych tu polskich błogosławionych potwierdza żywy związek pomiędzy sytuacją społeczną a decyzjami formalno-prawnymi. Jest to ważne nie tylko dla polskiej kultury prawnej, ale w przypadku bł. Mistrza Wincentego nie sposób nie zauważyć istotnego znaczenia procesu kanonizacyjnego dla ugruntowania tej Postaci w dziejach Narodu Polskiego.

SŁOWA KLUCZOWE

prawo kanonizacyjne, kanonizacja, kanonizacja równoznaczna, Wincenty Kadłubek, bł. Czesław.

STRESZCZENIE

Autor poddał analizie pojęcie kanonizacji równoznacznej. Termin kanonizacja – definiuje się jako oficjalne uznanie przez Stolicę Apostolską świętości życia konkretnej osoby ludzkiej z racji osiągnięcia przez nią doskonałości moralnej w stopniu heroicznym lub oddania swego życia za Chrystusa, polegające na uznaniu jej przez papieża za osobę godną kultu publicznego w Kościele powszechnym i wpisaniu do katalogu świętych. Kanonizacja dotyczy życia moralnego Kościoła, święty jest czczony nie tylko, jako ten, kto z całą pewnością jest zbawiony, ale także, jako godny naśladowania przykład życia chrześcijańskiego (walor eklezjalny procesu kanonizacyjnego). Zwrócona została uwaga na złożoność tej problematyki. Podkreślono, że równoznaczność

kanonizacji odnosi się przede wszystkim do elementu drugorzędnego – do specjalnej procedury lub uroczystości zewnętrznych. W kanonizacji równoznacznej papież nie używa zwyczajnej formuły kanonizacyjnej, w której istotnym elementem jest formalne i uroczyste deklarowanie świętości błogosławionego i wpis do katalogu świętych. Omówiono również problemy prawne kanonizacji bł. Wincentego Kadłubka i bł. Czesława. Problematyka ta, w niniejszym tekście szkicowo zarysowana, domaga się rozwinięcia, pogłębienia i uzupełnienia w erudycyjnych studiach, prowadzonych wedle nowego, poszerzonego kwestionariusza badawczego.

SUMMARY

The author subjected the analysis the notion of equivalent canonization. It deadline the canonization the moral perfection – was defined was as official acknowledgement through Apostolic Capital of holiness of life concrete human person with right of achievement by her in heroic degree or the devotion his lives for Christ, depending on acknowledgement her by pope for stately person of public cult in general Church the and inscription to catalogue of saints. The canonization concerns the life of moral Church, saint he be worshiped not only, as this, who with whole certainty be saved but also, as stately the imitation the example of Christian life (the ecclesial value of canonization process). Attention was turned on complexity this problems. It was underlined, that the equivalence of canonization treats first of all to minor element – to special procedure or external ceremonies. In equivalent canonization pope does not use ordinary canonization formula, in which is es-

sential element formal and solemn declaring holiness blessed and registration to catalogue of saints. It was talked over legal problems of canonization blessed Wincenty Kadłubek and

blessed Czesław. Problems this, in present text sketched, demands development end deepening in erudite studies, led according to new, broadened investigative questionnaire.

BIBLIOGRAFIA

- Błogosławiony Czesław, Patron Wrocławia. Materiały z konferencji „Błogosławiony Czesław i jego dziedzictwo”, Wrocław, 12 maja 2003 roku*, t. 1: *Średniowiecze i czasy nowożytne*, red. M. Derwich, Warszawa-Wrocław 2006
- Brosch J., *Der Heiligsprechungsprozess per viam cultus*, Roma 1938.
- Frutaz A., *La Sezione Storica della Sacra Congregazione dei Riti*, Ed. 2. Città del Vaticano 1964.
- Gutiérrez J.L., *Le prove sussidiarie nelle cause di canonizzazione (Opinioni di Prospero Lambertini e innovazioni di Benedetto XIV)*, w: *Ius Ecclesiae, Rivista Internazionale di Diritto Canonico, Pontificia Università della Santa Croce, Giuffrè Editore*, Vol. X – Num. 5(1993), s. 545–594.
- Ioannes Paulus Papa II., *Constitutio Apostolica: Divinus perfectionis Magister. Modus procedendi in Causarum canonizationis instructione recognoscitur et Sacrae Congregationis pro Causis Sanctorum nova datur ordination* 25.1.1983, [w:] *Acta Apostolicae Sedis* 75(1983), s. 349–355.
- Kürbis B., *Wstęp*, [w:] *Mistrz Wincenty (tzw. Kadłubek)*, *Kronika Polska*, wyd. B. Kürbis, Wrocław 2008, s. V–CXXIX.
- Lis A., *Dokument jako środek dowodowy w sprawie kanonizacyjnej Wincentego Kadłubka*, Lublin 2008 (praca magisterska napisana pod kierunkiem ks. prof. dr hab. H. Misztala w Instytucie Administracji KUL, mps w Archiwum Uniwersyteckim KUL).
- Löw G., *La canonizzazione nella storia*, [w:] *Enciclopedia Cattolica*, t. III, Città del Vaticano 1949, kol. 569–607.
- Misztal H., *Kanonizacja równoznaczna*, „Prawo Kanoniczne”, 21(1978), nr 3–4, Warszawa 1978, s. 189–216.
- Misztal H., *Le causa di canonizzazione. Storia e procedura*, Città del Vaticano 2005.
- Misztal H., *Prawo kanonizacyjne. Instytucje prawa materialnego, zarys historii, procedura*, wyd. II, Lublin 2003.
- Padacz W., *Przejęcie od beatyfikacji do kanonizacji w procedurze kanonicznej*, „Polonia Sacra” (Kwartalnik teologiczny) 9(1956), s. 165–172.
- Veraja F., *La canonizzazione equipollente e la questione dei miracoli nelle cause di canonizzazione*, Roma 1975.

NOTA O AUTORZE

Mgr Artur Lis, asystent w Katedrze Historii Prawa, Instytutu Prawa Wydziału Zamiejskiego Prawa i Nauk o Gospodarce KUL w Stalowej Woli.